

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/229278,Pawel-Sztama-Obrona-Wizny.html>
27.02.2026, 09:20

Paweł Sztama: Obrona Wizny

Niemiecki plan ataku na Polskę o kryptonimie „Fall Weiss” (Biały Plan) wszedł w życie 1 września 1939 r. o godz. 4.45. Siły dwóch ogromnych niemieckich związków operacyjnych Grupy Armii „Północ” oraz Grupy Armii „Południe” przekroczyły granicę II RP.

07.09

[Wrzesień 1939](#)

W ten sposób bez wypowiedzenia wojny rozpoczął się najbardziej tragiczny konflikt w historii ludzkości – II wojna światowa. Od pierwszych godzin walki, pomimo bohaterskiej postawy, Wojsko Polskie ustępowało pod naporem silniejszego, zwrotniejszego i nowocześniejszego przeciwnika.

Obrona północnej Polski

Północny odcinek polskiego frontu stanowiły Armia „Modlin”, Samodzielna Grupa Operacyjna „Narew” (SGO „N”) oraz Odwód Naczelnego Wodza Grupa Operacyjna „Wyszków”. SGO „Narew”, której dowódcą był gen. Czesław Fijałkowski-Młot miała bronić szerokiego, dochodzącego do 200 km, a także głębokiego na odległość do 70 km, pasa terenu, opierając się o Narew, Biebrzę i Kanał Augustowski. Siły tego zgrupowania składały się z 18. Dywizji Piechoty (DP), 33. DP Rezerwowej (DP Rez.), Suwalskiej i Podlaskiej Brygady Kawalerii. Ponadto SGO „N” uzupełniono trzema eskadrami lotnictwa oraz 3. pp Korpusu Ochrony Pogranicza (KOP) i trzema baonami.

Niemniej ilość oddziałów, które tworzyły to zgrupowanie, była nieproporcjonalnie mała do tak dużego obszaru operacyjnego. Dlatego też Młot-Fijałkowski zdecydował się osłaniać najważniejsze kierunki niemieckiego natarcia. Linii Ostrołęka-Nowogród-Łomża miały bronić oddziały 18. DP. Na jej przedpolu skoncentrowano siły Podlaskiej Brygady Kawalerii, natomiast na południu od 18. DP znalazła 33. DP Rez. Dalej na wschód i północny-wschód znajdowały się kierunki wyprowadzające na Białystok, które osłaniały: odcinek obrony „Wizna”, ulokowany w widłach Biebrzy i Narwi, a także twierdza „Osowiec”. Grodna, na odcinku „Augustów”, broniła natomiast Suwalska Brygada Kawalerii.

Odcinek „Wizna”

Liczący 9 km odcinek obrony „Wizna”, ulokowany został na wschodnim brzegu Narwi oraz Biebrzy i rozciągał się od miejscowości Kołodzieje do wsi Maliszewo. „Wizna” podzielona została na dwa pododcinki, rozdzielone groblą wzniesioną na bardzo grząskim, bagnistym terenie. Północny tzw. „Giełczyn” rozciągał się od Kołodziei do miejscowości Giełczyn, południowy natomiast, nazwany „Strękowa Góra”, usytuowany został od Strękowej Góry do Maliszewa.

Na grobli zbudowana została jedyna na tamtym obszarze trasa prowadząca do Białegostoku. To głównie tego przejścia miała bronić załoga „Wizny”. Oprócz powyższego zadania pozycja miała również prowadzić rozpoznanie w kierunku na Jedwabne oraz osłaniać obszar od Kołodziei do wsi Grądy Woniecko.

Linia obrony z wieloma niedociągnięciami

Odcinek obrony składał się z kilkunastu schronów, bunkrów, rowów strzeleckich, stanowisk i zapór przeciwpancernych oraz zasieków z drutu kolczastego. Prace nad ufortyfikowaniem „Wizny” rozpoczęły się wiosną 1939 r., jednak pomimo wyłożonej pracy, przy jednoczesnym braku czasu oraz środków finansowych, nie udało się ukończyć wszystkich niezbędnych elementów odcinka.

Główną linię obrony „Wizny” stanowiło sześć ciężkich schronów. Cztery z nich wzniesiono na południe od rzeki Narwi – niedaleko miejscowości Strękowa Góra, Kurpiki i Maliszewo. Dwa zbudowano na północ od niej, niedaleko Giełczyna. Bunkry te były budowlami żelbetonowymi o grubości ścian 1,2 m. Każdy schron posiadał ruchomą, pancerną kopułę o grubości 15 cm oraz wyposażony był w wewnętrzną studnię. Główna linia obrony uzupełniona została ośmioma tzw. schronami małymi. Cztery z nich wybudowano niedaleko wsi Kołodzieje, cztery w obrębie miejscowości Perkusy. Na grobli, niedaleko wsi Sulin-Strumiło wzniesiono również dwa lekkie schrony bojowe. Ich zadaniem było zamknięcie ogniem ciężkich karabinów maszynowych drogi prowadzącej do Białegostoku.

[Czytaj artykuł Pawła Sztamy *Obrona Wizny* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wrzesień 1939

Artykuł